

Itsensä työllistäjät täyttää yrittäjäriskiä kantamassa

RITA DAHL

Itsensä työllistäjät ovat eri alojen ammattilaisten joukko, johon kuuluu paremmin ja huonommin toimeentulevia ammattiryhmiä. Joukkoon kuuluu paljon eri aloja erilaisesta manuaalisesta työstä hyvin menestyviin yksinyrittäjiin tai korkeasti koulutettuihin tietotyöläisiin. Yksinyrittäjät työskentelevät hyvin vaihtelevissa ammateissa osto- ja myyntiagentista fysioterapeuttiin ja kouluttajiin sekä taiteilijoihin. Vuonna 2013 työmarkkinoilla oli 152 000 eri-ikäistä, 15–64-vuotiaista itsensä työllistäjää, mutta tähän päivään mennessä joukko on kasvanut noin 200 000 hengen suuruiseksi (Teme 15.3.2024; ks. myös Pärnänen & Sutela 2014). Joukko on niin suuri, että se pitäisi ehdottomasti huomioida poliittisessa päätöksenteossa.

Itsensä työllistäjät lasketaan useimmiten yrittäjiksi, mikä tietysti heikentää oikeutta työttömyysturvaan. Lisäksi yrittäjämäinen itsensä työllistäminen johtaa erilaisiin loukkuihin työttömyysturvasa. Esimerkiksi on aika kohtuutonta, ettei eri alojen luovien ammattilaisten tai tutkijoiden apurahatyö kerrytä millään tavalla työssäolohtoa. Tämä tarkoittaa, että täysipäiväisenkään apurahatyö ei tuo yrittäjämäisesti työtä tekeväälle minkäänlaisia oikeutta ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahaan, koska apurahatyötä ei valitettavasti vieläkään rinnasteta virka- tai työsuhteessa olevan kokopäivätyöhön.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman ”Kasvun kaava” -luvun ”Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta” -alaluvussa yrittäjyys ei näyntyä kovin pienimuotoisena. Se on ennen kaikkea kasvuun tähtäävää vientiyrittäjyyttä, joka ei ole välttämättä pk-yrittäjyyttä. Orpon hallitus haluaa vähentää esimerkiksi yritysten hallinnollista taakkaa. Itsensä työllistäjiä ei mainita lainkaan,

myöskään *Vahva ja välittävä Suomi* -hallitusohjelman sosiaaliturvaa käsittelevässä osuudessa.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeisiin kuului niin sanottu yrittäjyyspaketti, joka on vaikeuttanut itsensä työllistäjien asemaa. Vuoden 2016 alusta tuli voimaan työttömyysturvalaki, jolla omassa työssä työllistyvistä ei-työsuhteisista itsensä työllistäjistä tehtiin yhdessä yössä yrittäjiä. Sipilän hallituksen aikana otettiin käyttöön myös niin kutsuttu aktiivimalli, joka velvoitti työttömät hakemaan aktiivisesti töitä. Pääministeri Antti Rinteen ja myöhemmin Sanna Marinin hallitus purki aktiivimallin. Hallituksen tavoitteena oli kohentaa erilaisilla toimilla työllisyysastetta 75 prosenttiin vuoteen 2023 mennessä. Orpon hallitus on edistämässä muualla maailmassa yleistynyttä velvoitetyn mallia, joka koskisi jopa ennen koskemattomana pidettyä viimesijaista taloudellista tukea, toimeentulotukea. Kaikenlaiset etuudet edellyttäisivät siis jonkinlaista vastikkeellisuutta. Ongelmana tässä mallissa on, että työn hakeminen on yleensä aikaa vievää työtä.

Yhteiskunnallinen tilanne, yhteistoimintaneuvotteluiden ja irtisanomisten yleistyminen, antaa yrityksille houkuttelevan mahdollisuuden hyväksikäyttää tätä ”joustavaa” työvoimaa eli itsensä työllistäjiä, joille ei aina tarvitse maksaa palkkaa vaan palkkioita. Näin vastuu työntekijämaksuista ja eläketurvan järjestämisestä siirtyy kätevästi työntekijälle itselleen. Työnantaja säästää kaikessa, jopa työttömyys-, sairausvakuutus- ja eläkemaksuissa. Järjestely tyynnyttää Elinkeinoelämän valtuuskunnan, yrityselämän edustajat ja takaa heille sikeät yönöt.

Osa itsensä työllistäjistä maksaa yrittäjäläkevaikutusta, tieteen ja taiteen edustajat maatalous-

yrittäjien eläkevakuutusta. Joidenkin tilastojen mukaan joka kymmenes itsensä työllistäjä ei pysty maksamaan eläketurvaa itselleen. 43 prosenttia alivakuuttaa itsensä. Tuon kymmenesosan joukossa on suurin osa itsensä työllistävästä taiteilijoista.

Kollektiivinen neuvotteluvalmius puuttui itsensä työllistäjiltä ennen kokonaan, eikä se nykyäänkään toteudu kovin onnistuneesti millään alalla. Järjestäytymisoikeuden osalta Suomen tulisi seurata Tanskan esimerkkiä ja tulkita itsensä työllistäjät mahdollisimman laajasti ”työmarkkinoiden kolmanteen ryhmään”, jonka kollektiivista järjestäytymistä Euroopan unionin kilpailulainsäädäntö ei rajoita.

Tilanne kohentui hieman, kun Euroopan komissio hyväksyi vuoden 2022 lopulla ammattiliittoille oikeuden neuvotella itsensä työllistäjiä koskevista työehdoista rikkomatta Euroopan unionin kilpailusäätöjä. Suomen Journalistiliitto oli eräs liitto, joka lähti kollektiivisesti neuvottelemaan itsensä työllistäjien työehdoista todeten, että se on paras tapa edistää heidän oikeuksiaan. Mediarityksiä edustava Medialiitto kieltäytyi kuitenkin oman laintulkintansa perusteella neuvotteluista. Tämä yksittäinen esimerkki kuvastaa hyvin sitä vastahakoisuutta, joka työnantajaosapuolella on erilaisia itsensä työllistäjien työmarkkina-asemia parantavia ehdotuksia kohtaan. Päätöksenteon monopoli eli oikeus sanelupolitiikkaan halutaan pitää tiukasti työnantajapuolella.

Osa puolueista ja ammattiliitoista on huolestunut itsensä työllistäjien asemasta

Eri puolueet eivät ole kovin paljon huomioineet itsensä työllistäjiä, vaikka eduskuntavaalien 2015 aikana Suomen Journalistiliiton teettämässä kyselyssä seitsemän kahdeksasta puolueesta oli sitä mieltä, että palkansaajan ja yrittäjän väliin jäävien itsensä työllistäjien asemaan on saatava muutos. Keskusta hoitaisi asian kuntoon yhteiskuntasopimuksella. SDP ei usko erillislainsäädännön parantavan itsensä työllistäjien asemaa. Vain perussuomalaiset vastasivat, etteivät osaa sanoa kysyttäessä, ryhtyykö puolue parantamaan itsensä työllistäjien asemaa. Kokoomus ulottaisi yleistukimallinsa itsensä työllistäjiin ja yksinyrittäjiin (Kokoomuksen yrittäjyystavoitteet 2023).

Vihreät kannattavat perustuloa, joka auttaisi myös usein sosiaaliturvan väliinputoajiksi jääviä itsensä työllistäjiä.

Vasemmistoliiton vuoden 2016 itsensä työllistäjiä koskevassa kampanjassa pyrittiin selvittämään tarkemmin heidän työmarkkina-asemaansa ja tekemään käytännöllisiä ehdotuksia, joiden avulla parannetaan itsensä työllistäjien toimeentuloa ja sosiaaliturvaa.

Li Andersson ja Anna Kontula esittivät raportissaan *Kun ei kiitoksella elä – itsensä työllistäjän asemasta* (2016), että moni itsensä työllistäjä ei uskalla vastaanottaa keikkatyötä työttömyysetuuden menettämisen pelossa. He esittävät ratkaisuksi hakuprosessien selkeyttämistä:

Itsensä työllistäjän sosiaaliturvan kannalta kaikkein tärkeintä olisi selkiyttää, yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa työttömyysturvalainsäädäntöä siten, että hakuprosessit nopeutuvat ja hakijan on mahdollista tietää etukäteen, miten jokin työmahdollisuuden vastaanottaminen vaikuttaa hänen sosiaaliturvaansa.

Anderssonin ja Kontulan raporttia voi kritisoida siitä, että se esittelee ennen muuta parhaimmin toimeentulevaa osaa itsensä työllistäjistä. Se käsittelee ryhmää harmaana monoliittina eikä huomioi, että joukossa on kovasti toimeentulonsa kanssa sinnitteleviä itsensä työllistäjiä, esimerkiksi taiteilijoita. Arvonlisäverohuojennuksen alarajan nosto 25 000 euroon ei merkitse mitään alle köyhyysrajan tuloilla sinnitteleville itsensä työllistäville taiteilijoille. Nykyisin alarajahuojennus on 15 000 euroa, eli mikäli alv-rekisteriin kuuluvan yrittäjän vuotuinen liikevaihto on enintään 15 000 euroa, hän saa arvonlisäveron kokonaan takaisin. Jos vuotuinen liikevaihto olisi vaikkapa alle 30 000 euroa, hän maksaa arvonlisäveroa vain erotuksesta.

Lakialoite (LA 46/21016) on yksi kuudesta toimenpiteestä, joita vasemmistoliitto esitti lokakuussa 2016 itsensä työllistäjien aseman parantamiseksi. Lakialoitteen tarkoituksena oli uudistaa työsopimuslain 1. luvun 1. pykälä. Sisältöä haluttiin muuttaa niin, että pykälään sisältyisi itsenäisen palvelun tai työsuorituksen tekijän käsite, joka parantaisi itsensä työllistäjien työmarkkina-asemia ja sosiaaliturvaa, koska muutosten myötä heidät rinnastettaisiin työntekijäasemaan. Ehdotetussa mallissa palkansaajaan rinnastettavalla itsensä työllistäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka asemansa vuoksi rinnastuu työntekijään ja jolla on vain muutama toimeksiantaja sekä vähäinen taloudellinen ja kaupallinen riski ja jonka työn sisältö vastaa toimeksiantajayritykseen työsuhteessa olevien työntekijöiden työn sisältöä.

Lakialoitteen ohella vasemmistoliiton esittämät muut toimenpiteet olivat ennakkopäätösjärjestel-

mä työttömyysturvaan, työttömyysturvan 300 euron suojaosuuden ulottaminen kaikkiin tuloihin, yhdistelmävakuutus ja järjestäytymisoikeus.

Muut puolueet eivät ole kollektiivisesti ottaneet tietääkseni kantaa itsensä työllistäjien asemaan. Yksittäiset kokoomuksen ja SDP:n kansanedustajat ovat toki puhuneet tärkeästä temasta.

Oppaat eivät tunne kattavasti kaikenlaisten itsensä työllistäjien tilanteita. Olennaista olisi ratkaista, miten välttää erilaiset väliinpuotoajatulkinnat esimerkiksi työttömyystilanteissa, joissa vaikkapa luovan alan työntekijät voivat tulla tulkituiksi yrittäjiksi. Näiden tulkintojen perusteella heiltä voidaan evätä työttömyyspäiväraha, joka monelle muulle työntekijäryhmälle on itsestään selvä oikeus. Luovan alan ammattilaiset kantavat pahimmillaan täyden yrittäjärisikin – unohdetaan siis turva työttömyyden yllättäessä.

Itsensä työllistävät taiteilijat erityistapauksena

Ministeriön itsensä työllistäjiä koskevat raportit alkoivat opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2010 tekemästä ehdotuksesta luovan talouden yritystoiminnan kehittämisedellytysten vahvistamiseksi (Työ- ja elinkeinoministeriö) ja taiteeseen ja kulttuuriin pohjautuvan luovan työn tekijöiden toimeentuloedellytysten parantamiseksi (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017).

Raportissa luova talous laajennettiin kattamaan koko luovan kasvun aluetta. Työlainsäädännössä nostettiin itsensä työllistäjät uudeksi ryhmäksi. Raportissa ehdotettiin myös taiteilija-apurahojen mediaania nostettavaksi 6 000 euroon, arvonnalis-verovapaan taiteen ylärajan nostoa 8 500 eurosta 15 000 euroon, työttömyysturvan korvaamista työllisyysapurahalla, eläketurva-asioiden keskittämistä Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen (Mela), verovapauden myöntämistä yritysten ja yhteisöjen taideostoille, valtion ylimääräisten taide-eläkkeiden nostamista 100 kappaleeseen.

Kiista aineettomista oikeuksista

Musiikin, kirjallisuuden, teatterin (kirjoittaminen), median alalla toimivan taiteilijan tai tietotyöläisen kauppatavaraa ovat tekijänoikeudet, immateriaalioikeudet. 2000-luvulla immateriaalioikeuksista on tullut myös jatkuvia kustannus-

säästöjä hakeville yrityksille edullisen arvonnousun väline. Sanoma Osakeyhtiön 2000-luvun loppupuoliskolla aloittamat luovan alan ammattilaisen (toimittajat, kuvaajat jne.) immateriaalioikeuksien kaappaukset levisivät kulovalkean lailla muihin suuriin mediayhtiöihin. Toimeentulon kannalta tämä tarkoitti mojovaa tulonmenetystä, koska vaikkapa saman kritiikin tai artikkelin uudelleenjulkaisusta mediayhtiön toisessa lehdessä ei maksettu lainkaan lisäkorvausta.

Arvonnousua voidaan digitalisoituneessa maailmassa hakea siis myös asiantuntijatyöntekijöiden työpanoksesta. Kun suuret mediayhtiöt hakevat uutta ansaintalogiikkaa kaappaamalla kaikki tekijänoikeudet eli oikeuden uusiokäyttöä jo julkaistua juttua tai monistaa sitä eri medioissa, niin mikä on seuraava askel?

Myös taiteilijoiden ja kirjailijoiden tekijänoikeudet ovat kauppatavaraa ja ainoa immateriaalinen pääoma, jota luovan työn tekijät voivat kaupata. Menneinä vuosikymmeninä näihin immateriaaliin oikeuksiin on suhtauduttu hyvin huoltomasti. Sanaston perustaminen paransi asiaa kirjailijoiden osalta: nyt luovan työn tekijöillä on oikeus tekijänoikeuskorvaukseen lainauskorvauksen muodossa omien kirjojensa lukemisesta. Sen sijaan eduskunta (HE 46/2023) päätti vastikään, että äänikirjojen osalta vuosikausia kirjaa kirjoittanut kirjailija ei ole ainoa tekijänoikeuskorvaukseen oikeutettu. Hänen pitää jakaa korvauksensa ääninäyttelijän kanssa, joka saa jo palkkion päivien luku-urakastaan. Kirjailija elää pahimmillaan pienillä apurahoilla, eikä hän saa äänikirjoista ansaitsemaansa tekijänoikeuskorvausta, vaan joutuu päinvastoin jakamaan sen.

Huomaamatta jää myös, että luovien alojen ammattilaisilla on yleensä vähintään yksi oman alansa korkeakoulututkinto. Silti heitä kohdellaan ala-arvoisesti suhteessa perinteisesti palkkatyössä oleviin. He ovat hankkineet ammattilaisuutensa monilla työvuosilla, eivätkä he ole helposti korvattavissa. Esimerkiksi digitalisoitumisen ja (printti)journalismin kriisiytymisen myötä yleistynyt kansalaisjournalismi sosiaalisessa mediassa ei tule koskaan korvaamaan pitkää viestinnän alan koulutusta ja eri alojen asiantuntemusta. Vastaavia esimerkkejä siitä, miten akateeminen tausta toimii ammattitaitoa lisäävänä tekijänä, löytyy myös muilta aloilta.

Yritykset kehittelevät muunlaisia tapoja hyödyntää luovien alojen tekijöiden työtä mahdollisimman edullisesti tai ilmaiseksi. Kun lainsäätä-

jät kokoontuvat kabinetteihinsa pohtimaan uusia aineettomien oikeuksien määritelmiä, luovan alan tekijät kamppailevat konkreettisesti oikeuksistaan arjessaan.

Suomen tekijänoikeuslakia uudistettiin keväällä 2023 Euroopan unionin uuden tekijänoikeusdirektiivin velvoittamana. Vuonna 2019 säädetty direktiivi velvoittaa maksamaan ”asianmukaisen ja oikeasuhtaisen korvauksen (Euroopan parlamentti ja neuvosto 2019/790). Uudistus on tekijänoikeuslain kannalta merkittävin 20 vuoteen. Asianmukaisesta korvauksesta ei sen sijaan vallitse yksimielisyyttä. Se voi olla kertakorvaus tai perustua teoksen käyttömääriin. Uusi laki velvoittaa myös antamaan selvityksiä teoksen kaupallisesta ja ei-kaupallisesta hyödyntämisestä vuosittain. Tekijänoikeuskorvaukset ovat suhteellisen merkittävää tuloa pienillä apurahoilla eläville kirjailijoille ja toimittajille. Vuonna 2022 Kopiostotilitti tekijänoikeuskorvauksia 54,1 miljoonaa euroa, josta peräti 21,6 miljoonaa euroa meni julkaisujen tekijöille.

Euroopan unionin tekijänoikeusdirektiivi parantaa luovan alan tekijöiden asemaa, mutta kuten edellä oleva äänikirjaesimerkki osoittaa, sen käytännön soveltaminen kotimaisen lainsäädännön tasolla voi johtaa ongelmallisiin ristiriitatilanteisiin. EU-direktiivi kuitenkin tarjoaa suojaa tekijöille esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjailijalta tai toimittajalta ostetaan teksti, mutta sitä ei käytetäkään. Näissä tilanteissa ostaja on korvausvelvollinen, jos esimerkiksi toimittajan artikkelia ei ole julkaistu puolen vuoden sisällä.

Direktiivin 15. artikla edellyttää Google Newsin maksavan käyttämistään uutisista. Direktiivin 17. artikla asettaa Youtuben, Facebookin tai Twitterin vastuuseen niille ladatusta sisällöstä. Tämän direktiivin hyvä puoli onkin, että se asettaa teknologiajäteille velvollisuuden etukäteen hankkia oikeudet alustoillaan julkaistavaan sisältöön ja se parantaa vaikkapa alustoilla julkaisevien taiteilijoiden ja toimittajien asemaa. Ylipäättään direktiivin pitäisi periaatteessa parantaa itsensä työllistäjien oikeuksia kohtuulliseen korvaukseen sisällöstään digitaalisilla alustoilla. Saa nähdä, toteutuuko asia käytännössä.

Yleiskatsaus itsensä työllistäjiin

Anna Pärnäsen ja Hanna Sutelan tutkimus *Itsensä työllistäjät 2013* (2014) on laaja-alainen katsaus uuteen työntekijäryhmään. Tutkimus koostui laadullisen esitutkimuksen lisäksi survey-tutkimuksesta, joka ajoittui syksyyn 2013, ja se selkeytti kuvaa itsensä työllistäjien tilanteesta ja työelämän yleisestä muutoksesta 2000-luvulla. Tutkimus avasi itsensä työllistäjien yrittämisen kontekstia, työoloja ja -terveyttä, sosiaaliturvaa ja työssä jaksamista.

Tutkimuksen avulla pyrittiin saamaan vastauksia keskustelua herättäneisiin kysymyksiin: Missä määrin itsensä työllistäjien määrän kasvussa on kyse vastentahtoisesta yrittäjyydestä tai pakkoyrittäjyydestä ja missä määrin kyse on ollut halutusta keinosta työllistyä? Entä millaista on toimia itsensä työllistäjänä; kuinka yleisesti koetaan riippuvuutta yhdestä asiakkaasta ja kuinka paljon itsensä työllistäjillä on neuvotteluvaltaa työn hinnoittelussa?

Vastaajissa oli tietotyön asiantuntijoita (15 %), kulttuurialan ammattilaisia ja käsityöläisiä (17 %), kaupan, terveyden ja tietotyön asiantuntijoita (14 %), palvelualojen työntekijäammatteja (24 %), rakennus- ja kuljetusalan sekä teollisuuden työntekijäammatteja (31 %). Vastaajat olivat toimineet itsensä työllistäjinä omalla ammattialallaan keskimäärin 11,5 vuotta.

Luonnollisesti työn kuormittavuuden kokemus vaihteli paljon ammattiryhmittäin ja oli suurempaa raskasta työtä tekevien rakennustyöläisten joukossa. Kuormittavuuden lisäksi itsensä työllistäjien työssä oli havaittavissa kenties palkkatyöläisiä suurempaa työn imua. Vajaa kolmannes vastaajista ei ollut pitänyt viimeisen vuoden aikana vähintään kahden viikon lomaa, ja tärkein syy tähän oli, että heillä ei ollut varaa olla tekemättä töitä.

Pärnäsen ja Sutelan tutkimuksessa tyypillistä oli, että henkilön ammattiasemat vaihtelivat tutkimusvuoden aikana, toisin sanoen hän saattoi ansaita elantoa myös toisella ammattinimikkeellä kuin varsinainen työnsä, josta tuli elämiseen riittävä toimeentulo. Tavallisinta oli palkkatyön tekeminen itsensä työllistämisen lisäksi. Apurahan-saajista vajaa kolmannes (30 %) ja freelancereista kolmannes (33 %) oli vuoden lopulla samassa ammattiasemassa kuin tultuaan poimituksi otokseen.

Tutkimuksessa itsensä työllistäjien työaika oli usein rajoittamaton. Työn kuormittavuus näkyi työpäivän venymisenä; venymistä tapahtui noin neljänneksen kohdalla.

Nämä tutkimuksessa havaitut työn piirteet eivät ole kadonneet minnekään. Moni itsensä työllistäjä on rihmastomaisissa suhteissa eri työnantajiin, työaika on rajoittamaton, työn epävarmuus lisää sen jatkuvaa kuormittavuutta ja yrittäjämäinen status aiheuttaa erilaisia toimeentuloukkuja, kuten mahdollisuuden evätä vaikkapa työttömyyspäiväraha. Nämä ovat kysymyksiä, joiden ratkaisemiseen ei riitä poliittinen sanahelinä, vaan yhteinen poliittinen tahtotila.

Alusta- ja jakamistalous uutena mahdollisuutena

Digitalisaation myötä uusimman haasteen itsensä työllistäjille ovat synnyttäneet niin kutsutut alusta- tai jakamistalouteen perustuvat digitaaliset työnvälitysalustat. Jakamistaloudella tarkoitetaan resurssien, tuotteiden, palveluiden tai ammattitaidon jakamista digitaalisten alustojen avulla. Alustataloudella puolestaan tarkoitetaan digitaalisten alustojen hyödyntämistä liiketoiminnassa. *Itsensätyöllistäminen ja jakamistalous työelämän murroksessa* (Koramo ym. 2017) -selvityksessä haluttiin selvittää, millainen rooli alusta- ja jakamistaloudella voisi olla itsensä työllistäjille tulevaisuudessa. Selvityksen aineisto hankittiin tutkimuksista, tilastotiedoista, itsensä työllistäjille suunnatusta kyselystä, asiantuntijahaastatteluista ja työpajasta. Tämänkin selvityksen mukaan vastaosa itsensä työllistäjistä tai ammatinharjoittajista ei haasteista huolimatta haluaisi työskennellä palkansaajana. Itsensä työllistämisen hyötyinä nähdään erityisesti vapaus, joustavuus ja itsenäisyys sekä oman ammattitaidon ja osaa-

misen kehittäminen. Tyytyväisimpiä olivat rakennusalan sekä terveys- ja sosiaalialan itsensä työllistäjät. Tyytymättömmimpiä olivat taide-, viihde- sekä koulutus- ja viestintäaloilla työskentelevät. Positiivisimmin tulevaisuuteen suhtautuivat yksinyrittäjät ja ammatinharjoittajat, kun taas freelancerit ja apurahansaaajat näkivät tulevaisuutensa epävarmempana.

Selvityksen suurin anti ovat sen lopussa TE-palveluille annetut kehittämissuositukset, joihin on itsensä työllistäjien näkökulmasta helppo yhtyä: 1) alkavien yrittäjien neuvonnassa on oltava riittävä osaaminen alusta- ja jakamistaloudesta, 2) digitaaliset työnvälityspalvelut tulisi yhdistää osaksi julkisen työnvälityksen sähköisiä palveluita, 3) työ- ja elinkeinohallinnon täytyy olla aktiivisessa dialogissa jakamis- ja alustatalouden toimijoiden kanssa, 4) työ- ja elinkeinohallinto voisi luoda yrityspalveluita, joiden avulla itsensä työllistäjät ja alusta- sekä jakamistalouden toimijat pystyvät verkottumaan keskenään.

Monella itsensä työllistäjällä on varmasti omaa kokemusta siitä, miten vähäiset tiedot TE-palveluiden henkilöstöllä on heidän todellisuuksistaan ja poikkeuksellisista ansaintalogiikoistaan. Virkamiesten koulutus ja avoin dialogi itse toimijoiden kanssa on avainasemassa tietovajeen lisäämisessä. Työ- ja elinkeinohallinto voisi verkostoitumis- ja työnvälityspalvelut yhdistämällä olla osaltaan mukana edistämässä jo entuudestaan haastavalla tavalla työllistyvien alan toimijoiden työmahdollisuuksia.

En ole vielä käytännössä törmännyt siihen, että edellä mainitun selvityksen suosituksia olisi laitettu hallinnonalalla käytäntöön. Toivottavasti olen väärässä.

KIRJALLISUUS

- Andersson, Li & Kontula, Anna (2016) Kun kiitoksella ei elä. Itsensä työllistäjän asemasta. Helsinki: Vasemmistoliitto. <https://www.annakontula.fi/wp-content/uploads/2016/12/Kun-ei-kiitoksella-ela.pdf> (luettu 15.12.2023)
- Dahl, Rita (2017) Itsensä työllistävät taiteilijat Suomessa. Yritys itsemurha-ammatin kuvaukseksi. Tampere: Enostone kustannus.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2019/70. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32019L0790> (luettu 15.3.2024)
- Kokoomuksen yrittäjyystavoitteet. <https://www.kokoomus.fi/nyt-on-oikea-aika-rakentaa-yrittajamyonteista-yhteiskuntaa/> (luettu 15.12.2023)
- Koramo, Marika & Keinänen, Janika & Oosi, Olli & Wennberg, Mikko (2017) Itsensätyöllistäminen ja jakamistalous työelämän murroksessa. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisuja 2017: 13. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79272/TEMjul_13_2017_verkkojulkaisu.pdf?sequence=1&isAllowed=y (luettu 27.1.2024)
- Lakialoite 46/2017 Andersson, Li vas ym. Lakialoite laiksi työsopimuslain 1 luvun 1 §:n muuttamisesta. Eduskunta – Riksdagen. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_64+2016.aspx (luettu 27.1.2024)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017) Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017: 18. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79725> (luettu 15.3.2024)
- Pärnänen, Anna & Surela, Hanna (2014) Itsensä työllistäjät Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus. <https://www.doria.fi/handle/10024/184376> (luettu 6.7.2023)
- Teme, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto. Itsensätyöllistäjät ja yrittäjät. <https://www.teme.fi/fi/neuvonta/itsensatyollistajat-ja-yrittajat/> (luettu 15.3.2024)

KIRJOITTAJA

Dahl, Rita, VTM, FM, medianomi (YAMK), AmO, opettaja-kirjailija